List 2. Tečaj LII.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 12. januvarija 1894.

Politiški oddelek.

Nove nevarnosti.

Mi smo večkrat se izrekli svoje pomislike proti deželni avtonomiji, v kateri tiči mogočno sredstvo za germanizacijo, oziroma poitalijančevanje. Koroški in štajarski deželni zbor, pa tudi isterski, sta v tem oziru že pokazala dovolj svoje namene. Od deželnih odborov so precej odvisne občine, vedno imajo ž njimi kaj opraviti, v nekaterih stvareh so jim celo podrejene, tako da nimajo celo pravice do pritožbe.

Nekatere koroške občine začele so bile dopisovati deželnemu odboru slovenski, ker so vpeljale slovensko uradovanje. Gospodje v Celovci so pa takoj jim zaukazali, da naj dopisujejo nemški. V jednem slučaji se je pritožba proti taki zahtevi odbila na Dunaji pri državnem sodišči, češ, da se občina nima pravice pritoževati proti nadrejenemu uradu. Občina mora tedaj mirno trpeti, če jej deželni odbor zaukazuje v cestnih zadevah še take stvari.

Da se občine silijo k nemškemu dopisovanju, to pa ni nikakor tako majhnega pomena. Iz tega sledi z naravno doslednostjo, da je potrebno občinskim odbornikom v prvi vrsti pa županu znanje nemščine. Res je, da občina lahko najema nemščine veščega tajnika, ali pomisliti je treba, da bi tajnika nikdo ne mogel nadzorovati, ako bi župan in občinski svetniki nemški ne znali, ako ta mora nemški dopisovati in nemške dopise sprejemati.

Če pa občinski zastopniki morajo nemški znati, je pa potrebno, da so šole tako vrejene, da se v njih vsi občani lahko nemščine priuče, ker to vendar ne gre, da bi v občini le nekateri možje, ki so morda obiskovali šole v kakem mestu ali kako drugače si pridobili znanje nemščine, imeli izključno predpravico do občinskega zastopništva, drugi bi pa imeli le toliko pravice, da bi jih smeli lepo ponižno voliti.

Dosedaj smo mislili, da imamo vsaj v članu XIX. državnega osnovnega zakona nekako sredstvo proti takemu nasilstvu v Avstriji. Sicer smo tudi mi čutili, da je velika neprilika, da ta član še nima posebnega izvrševalnega zakona, ki bi vse stvari natančneje določal. Da je ta član veljaven, o tem pač nismo mogli dvomiti, dasi so nekateri nemški juristi ga tako tolmačili, da pravo veljavo dobi še le z izvrševalnim zakonom, da je le nekako načelo, po katerem se je ravnati zakonodavstvu in pa vladi pri izdaji raznih svojih jezikovnih naredeb, da pa sam na sebi še ni nikako merilo izvajanju narodne jednakopravnosti. Iz več tehtnih uzrokov smo bili tudi opravičeni sklepati, da tako tolmačenje tega ustavnega člana ne velja.

Član nima nobene določbe, ki bi določal, da stopi v veljavo še le, ko se izda nov izvršilni zakon. Ker ni take določbe, je pač se nam zdelo naravno, da je stopil v veljavo, ko se je razglasil. To je bilo tem verojetnejše, ker so se razne vlade rade nanj sklicevale, posebno, če se je dal vporabljati proti nam. Tega si pač ne moremo misliti, da bi se vsi gospodje ministri bili mogli motiti o veljavnosti tega člana. Pa ne le to, tudi državno sodišče se je v svojih razsodbah še opiralo nanj, ker bi bilo pač čudno, ako bi še v veljavo ne bil stopil.

Pa še nekaj druzega je, kar je nas navajalo k misli o veljavnosti tega člana. Četrtstoletja je minolo, kar se je izdal ta član, ali nobena vlada mu še ni izdelala in zbornici predložila izvrševalnega zakona, Taaffejeva vlada se je takemu članu celo upirala. Dolgo let so vladali nemški ustavoverci, ki so se vedno ponašali kot varuhi ustave. Pač čudno mora biti, da ti možje, kateri so bili tako ponosni na ustavo, niso poskrbeli, da bi ustava v vsem svojem obsegu stopila v veljavo.

Lahko je misliti, da smo se čudili, ko je upravno sodišče razsodilo, da prav za prav član 19 niti ne velja, temveč je le nekako načelo, po katerem se je ravnati pri daljšem postavodajstvu. Upravno sodišče posebno izvaja to iz tega, da v članu XIX država ne zagotovlja, temveč le priznava narodno jednakopravnost. Tako tolmačenje je pač za nas jako osodepolno in posebno pod liberalno vlado imamo pričakovati, da se bodo to razsodbo izkoristili proti slovenstvu.

Največja nevarnost pa pri tem ne preti od državnih

uradov, temveč od deželnih. Državni uradi bodo že zaradi tega morali se nekako ozirati na državno jednakopravnost, ker jo država priznava. Tega država pač ne more naravnost reči, priznavam, da imaš to ali ono pravico, ali ne dam je pa. To bi potem njeno pravičnost pokazala v nekaki čudni luči. Že moralno obvezanost bode vlado kolikor toliko oviralo v ponemčevanji, pa tudi utegnejo slovenski zastopniki vladi na Dunaju še biti potrebni, torej njih želj ne bode moč tako prezirati.

Drugače je pa pri deželnih oblastvih. Dežele ne priznavajo z nobenim zakonom narodne jednakopravnosti, država jih pa tudi ne bode silila, da se ozirajo na narodno jednakopravnost, ker te jednakopravnosti ne jamči. Prepričani smemo biti, da se bodo liberalci baš deželne odbore posebno uporabili, da bodo ž njimi ovirali narodno jednakopravnost, ker imajo baš deželni odbori najbolj svobodno roko v tej stvari. Sedaj nastopa nova doba potujčevanja. Nikakor ne bode dolgo, da bodemo Slovenci vse to čutili.

Slovanskih zastopnikov na Dunaji bi pa sedaj morala biti dolžnosi, da z vsemi silami delajo na to, da član XIX državnih osnovnih zakonov dobi tudi svoj izvrševalni zakon, ki bi določal natančno, kako se ima izvrševati narodna jednakopravnost. Ta zakon se bi pa moral raztezati tudi na deželne in druge avtonomne urade, ker drugače bodo deželni uradi spridili, kar bi državni storili. Izvršilni zakon k članu XIX. državnih osnovnih zakonov bi morala slovanska koalicija vsprejeti v svoj program. Ako tega ne stori, ne bodo zadoščala nalogi, ki si jo je zastavila. Žal, da moramo reči, da se bojimo, da baš v tej stvari ne bode potrebne jedinosti. Čehi vedno le zahtevajo, da se jezikovno vprašanje izroči deželnim zborom, opirajoč se na svoje državno pravo, če tudi bi jim samim škodovala urejenje jezikovnega vprašanja po deželnih zborih. Moravski in šleški deželni zbor bi gotovo ne sklenila Čehom ugodnega jezikovnga zakona. In baš sedaj se je jezikovno vprašanje sprožilo v češkem deželnem zboru. Nevarnost je torej velika, da se Slovani ne bodemo mogli o tej stvari sporazumeti in ne bodemo mogli začeti nobene skupne akcije in baš jezikovno vprašanje nas utegne naposled še bolj razcepiti in to bode največja nevarnost za avstrijske Slovane, večja, nego jim preti od nemških liberalcev.

Politični pregled.

Izjemno sodišče v Pragi je obsodilo urednika „Neodvislosti“ v Pragi v osem mesečno ječo vsak mesec z jednim postom, ker se je v svojem listu pregrešil hudodelstva rušenja javnega reda in miru. — Kdaj se začne obravnava proti članom društva „Omladine“, še sedaj ni določeno. Preiskava spravi vedno kaj novega na dan. Posebno Mrvin umor je zopet marsikaj razkril. Sedaj se že govori, da pridejo nekateri državni poslanci v preiskavo. Zato je pa seveda treba dovoljenja zbornice poslancev. To dovoljenje pa najbrž ne bode težko dobiti, ker vsi trije veliki klubi so nasprotni Mladočehom iu je grof Hohenwart bil pri neki priliki pokazal še večje nasprotje nego levičarji sami. Mladočehi veljajo pri mnogih poslancih za državi in javnemu redu nevarne elemente, katere je treba polbijati z vsemi sredstvi. Seveda se ne ve, če bode taka brezozirnost rodila dober sad.

V dolenjeavstrijskem deželnem zboru je vlada predložila premembo volilnega reda, ki je postala potrebna vsled zjedinjenja predkraja z Dunajem. Po tej volilni reformi bi imel dunajski župan tudi virilni glas. Kakor se pa kaže, se volilna reforma ne bode mogla izvesti, ker opozicija hudo nasprotuje, ako se volilni red popolnoma ne preustroji po njeni želji. Opozicija ima nad četrtino glasov in lahko sklepanje s tem preprečí, da se glasovanju odtegne. Za spremembo volilnega reda je namreč potrebno navzočnosti treh četrtin poslancev. Opozicijske zahteve pa niso ravno skromne. Taka zahteva, da bi dunajsko notranje mesto volilo le jednega poslanca, dočim jih sedaj voli šest, da bi se vsa mesta in trgi, razen Dunaja porinili v kmetsko skupino. Ko bi se volilni red preustrojil po želji opozicije, ta gotovo dobi večino v zbornici, toda večina v tako volilno reformo ne bode privolila in ostal bode v veljavi stari volilni red in velik del Dunajčanov bode še nadalje volil s kmetskimi občinami.

Nemčija. — Te dni sešel se je zopet državni zbor. Edna glavnih točk posvetovanja v tem zasedanji bo gotovo sklepanje o trgovinski pogodbi z Rusijo. Kakor znano, so takozvani agrarci, to je zastopniki, oziroma prijatelji kmetskega ljudstva, veliki nasprotniki te pogodbe Tem bi bilo namreč najbolj všeč, da bi se pogodba ne sklenila, ker bi lažje dražje prodajali svoje pridelke. Ne pomislijo pa, da je za občni blagor države prepotrebna trgovinska pogodba z Rusijo. Kje pa bo sicer Nemčija jemala živež in druge ednake stvari, če ga ne bo dobila iz Rusije. Nemčija sama ne pridela zadosti. Vlada imela bo pri sklepanju težko stališče. Agrarci bodo nasprotovali, liberalci bodo pa za to, da bodo vlado podpirali, stavili velike tirjatve do te.

Srbija. — Pri občinskih volitvah v Srbiji priborili so si naprednjaki 12 občin popolnoma, 13 pa deloma, liberalci so zmagali popolnoma v 25 in deloma v 23 občinah. V vseh drugih 1300 občinah so zmagali radikalci. V Belemgradu samem so radikalci prav za prav podlegli. Radikalni centralni odbor postavil je namreč kandidatom Tavšanoviča, ki je pa pal proti vladnemu kandidatu dosedanjemu županu Marinkoviču. Vidi se torej, da s sicer radikalno vlado pravi radikalci niso zadovoljni. Seveda vlada postopa zmerno, kar pa radikalcem ni po volji. Značilno je, da so za kandidata radikalne vladne stranke glasovali tudi naprednjaki in liberalci.

Anglija. — Vojni minister je v spodnji zbornici se izjavil, da se bode v delavnicah in arzenalih vojne uprave vvel v kratkem osemurni delavnik, to je delavcu bode treba delati le osem ur na dan. Minister je rekel, da se je vojna uprava o potrebi te vvedbe prepričala. Minister notranjih stvari je pa naznanil, da se vlada bavi z načrtom zakona, po katerem se vpelje za delavce v rudnikih za zdravje škodljivih tudi osemurni delavnik. Tako je pričela Anglija z reorganizacijo delavskih odnošajev. Upati je, da Anglijo posnemajo tudi druge evropske države v katerih mnogih je delavsko vprašanje še bolj pereče nego v Angliji.

Obrtnija.

Potenje štacunskih oken.

Velika neprilika je, da se po zimi pote prodajalnična okna. Več sredstev je, da se potenje in zmrzenje oken zabrani. Tako se priporočajo razne snovi, ki privlačujejo vlago iz zraka. Če se na primer glicerin stopi v 63 odstotnem špiritu in s to tekočino znotraj s čopičem namažejo okna, pa ne zamrznejo. Nadalje pomaga preve-

trovanje prostora. Ce razmere dopuščajo, se zjutraj, predno se začne delo, zvečer po končanem delu, ali pa opoldne odprejo duri in okna. Gorkote se pri tem dosti ne zgubi, ker zadošča, da se le malo časa pušča zračni prepih.

Najbolje je pa, če se napravi stalna ventilacija. Ventilacija se lahko napravi na različne načine. Tako se lahko zgorej in spodaj pri oknu napravita odprtini, in v prodajalnici se postavi peč obdana s ploščinastim plaščem. Spodaj vstop sveži zrak, kateri gre naravnost proti peči. Tu vleče mej pečjo in njenim plaščem, se razgreje, vzame sabo vso vlažnost in odhaja skozi zgornjo odprtino. Tako dosežemo, da je v prodajalnici zmiraj suho in zatorej se vlaga ne more nabirati na oknih. Kdo bode morda mislil, da v skladiščih za hišno opravo ne more biti vlažno, ker so shranjene samo suhe lesene stvari, ali vlaga prihaja od sopenja ljudij, ki imajo opraviti v skladišči in pa tudi od svetilnega plina. Kubičen meter premogovega plina da liter vode, ki se raztegne kot par po vsem prostoru in kot silno drobne kapljice se useda na prodajalnična okna.

Napravi se pa tudi lahko le jedna odprtina zgorej pri oknu, ki pa mora biti večja. Na dnu take odprtine vstopa sveži zrak v prodajalnico, ki vsled svoje teže hitro pada k tlom. Ko se ogreje v prodajalnici, jemlje seboj vlago in odleze zgorej skozi odprtino. Če vzamemo prižgano svečo in je denemo k odprtini, se lahko vidi, da če držimo svečo spodaj, se plamen nagiba notri, zgoraj se pa plame nagiba ven, kakor vleče zrak.

Najbolje je pa, če se ob začetku zime znotraj napravi še jedno okno, ki se mora pa tako trdno vdeti, da zrak ne more skozi. Okni smeta k večjemu jeden decimeter biti drugo od druzega. Med okna se nadeva spodaj nekoliko bate, v katero se postavijo steklenice na pol napolnjene z žvepleno kislino, katera nase potegne vso vlago mej oknoma in torej se v oknu ne more nabrati vlaga in okna se ne pote. Pomladi se notranja okna proč vzamo, vrata in steklenice z žvepleno kislino pobero. Steklenice so sedaj polne, ker se je v njih zbrala vsa voda. Njih vsebina se izlije.

Dolgo se je mislilo, da ogrevanje provzročuje potenje, to je pa le deloma res. Gorkota prav za prav le deluje proti potenju oken, ker gorek zrak lahko v sebi obdržuje več vlažnosti. Pri jednaki vlagi se okna tem manj pote, čim gorkejše je. Navadno pa ima gorek zrak več vlage v sebi in odda več vode, ko se ob oknih shladi.

Mnogo je odvisno od tega, kako so okna obrnena, ali zmrznejo po zimi ali ne. V ulicah, ki drže v tisti meri, v kateri vleče veter, zmrznejo okna po obeh straneh, v ulicah, v katerih veter pošev vleče, so okna na jedni strani ulice zmrzla, na drugi pa ne. V ulicah, ki drže navpik le smeri vetra, pa nobeno okno ne zmrzne. Tukaj smo ob kratkem naveli nekatera navodila, kako se po možnosti preči, da se okna ne pote in ne zmrzujejo po zimi in da prostori ostanejo suhi. Suhi prostori so potrebni za skladišča, kjer je hišna oprava, ker v vlažnih prostorih take stvari trpe.

Obrtnijske raznoterosti.

Shod avstrijskih gostilničarjev bode v aprilu na Dunaju Priprave za to se že delajo.

Razstava v Peterburgu. Leta 1903 mine 200 let, kar je ustanovljen Peterburg in dvestoletnico baje mislijo Rusi proslaviti s svetovno razstavo.

Zmrznjene sesalke pri vodnjakih se otajajo, če se vanje vsuje kuhinjske soli. Z jednim funtom soli, se otajata dva ali trije čevlji. Zato je treba jedno uro časa. Gorka voda se za to ne sme rabiti.

Bengaličen ogenj. Lep rudeč bengaličen ogenj dobiš, ako zmešaš del šelaka in štiri dele solitrovokislega stroncijana. Ta zmes gori z lepim plamenom in ne daje preveč dima.

Kmetijstvo.

Vrejenje valute.

Že mnogo se je govorilo in pisalo o vvedenji zlate veljave. Že marsikdo se je veselil svetlih cekinov, ki jih dobimo v promet, ali sedaj se pa kaže, da so vse bile le lepe sanje. Zlata ni, zlata ni, to je tožba, ki jo sedaj slišimo, dokler pa ni zlata, pa tudi zlate veljave ne bode. Sedanji finančni minister, ko je sedel mej poslanci, je vedno priganjal na hitro vvedenje zlate veljave, ali sedaj se pa kaže, da se možu v tem oziru posebno ne mudi. Menda je spoznal, da stvar ne gre. Tisti, ki so od njega pričakovali urejenje valute, se sedaj vidijo prevarane.

Mej obema finančnima ministroma so se vršila neka pogajanja, ali ta pogajanja se ne tičejo tega, da bi se uvela faktična plačevanja v zlatu, temveč le nekaj državnih bankovcev, to je bankovcev po goldinarji in po pet goldinarjev bodo spravili iz prometa. Sporazumela sta se, da se za 160 milijonov zlata, ki ga ima država, izroči narodni banki, katera zato spravi v promet za 80 milijonov svojih bankovcev, za 40 milijonov državnih bankovcev se bode pa s tem zamenjalo, da se spravi v promet za 80 milijonov srebrnih kron. To je vse In dobiček od vsega tega ima le avstro-ogerska banka, ali Rotšild in drugovi, ki dobe za 160 milijonov zlata na razpolago, ne da bi morali od njega plačevati kake obresti. Zlato, ki se izroči banki, se je pridobilo z novim državnim posojilom, od katerega bode država le obresti plačevati morala, dobiček bodo imeli židje.

Dobrot od vsega tega prebivalstvo ne bode nobenih imelo. Dokler zlato faktično ne pride v promet, se naš kredit nič ne povzdigne, kar baš dokazuje ažijo, ki jo ima zlato mimo srebrnih kron. Našim trgovcem s takim urejevanjem valute ni nič pomagano, ker se vrednost našega denarja še vedno menja, kakor se je poprej, le nekaj novega dolga smo si nakopali.

S tem pa ne rečemo, da bi vrejenje valute ne bilo potrebno, ali izvajati bi se drugače moralo. Nikakor ni v blagor države, ako se kar tako hitro z odpravo državnih bankovcev. Državni bankovci so nekako državno posojilo, od katerega pa država ne plačuje nobenih obrestij. To posojilo se pa sedaj zamenjava z drugim posojilom, od ka-

terega bode država morala plačevati obresti. Vsako leto skoro torej nekoliko milijonov na zgubi. Vse drugo bi bilo, ko bi država bankovce polagoma spravljala iz prometa, kakor bi ravno sredstev imela na razpolago, in bi polagoma spravljala zlato v promet, ne pa le srebrnega denarja. Za tako vreditev valute je bil prejšnji minister Steinbach, zato pa ni bil po volji židovskim kapitalistom, ki na vsak način hočejo pri vrejanji valute kaj zaslužiti in niso mirovali, da so ga odstranili in pomagali so jim celo konservativni poslanci, ki so tako postali zavezniki židovskega kapitala.

Po sklepu obeh finančnih ministrov se v letih 1894. in 1895. vzamejo iz prometa vsi goldinarski bankovci in mnogo petakov.

Ker zlato ne pride v promet, bode to precej neprilično, kajti srebro je težko za prevažanje. Kmalu se bode pokazala velika potreba bankovcev. Kako se bode tem odpomoglo, ne vemo. Morda banka izda bankovce po 10 kron in tako dobimo papir za papir. Gotovega se še nič ne ve, le toliko je gotovo, da zlata tako hitro še ne bo, in da bodo židje bogateli, če bode Plener izvajal valutno reformo, prebivalstvo pa božalo.

Kmetijske raznoterosti.

Da zelenjadska semena hitreje zelene, pomešaj jih jih, predno jih seješ z zdrobljenim ogljem.

Snaženje belih konj. Bel konj se po noči rad umaže ko leži in se potem na njem poznajo lise. Te lise odpraviš, ako na slamo nasuješ mehkega drobno zdrobljenega oglja in s to slamo, ko jo poprej malo zmočiš, drgni konja. Ko začne lisa zginjati, pa konja še otri s suho slamo, naposled še osnaži dotično mesto s krtačo.

Kako se zvadi tuja živina. Če deneš tujo živino z domačo v hlev, se večkrat brca. Da se pa zvadi, je dobro, če živino po glavi in vratu namažeš z žganjem. Govedo bo začelo drug drugo lizati in se kmalu zvadijo.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Okol polnoči odrinila sva z mojim voznikom zopet naprej iz Broda. Dokler je peljala cesta po ravnem, šlo je prav naglo; od vasi Zamost pa, kjer se cesta prične pospenjati v kreber, sta pa tudi konjiča korakala le v stopnjo. Obnebje se je bilo nekoliko premrenilo, pihljati je bil jel precej mrzel nočnik, ki je dal slutiti, da tudi v tem gorkem zatišju poznajo ono sapico, ki je poznata pod slaboglasnim imenom — burja. Vožnja odsedala se je le počasi, prišla sva z voznikom vedno višje in višje, in razviditi sem zamogel še bolj kot prejšnji večer, kako visoko čez gorovje je speljana tako Luizina državna cesta, kakor tudi železnica med Karlovcem in Reko. A denar, pa človeški um in trud premagajo naše dni vse ovire. Okoli 2. ure čez polnoč „prifurala“ sva jo z voznikom srečno v Delnice. Ker je vlak imel priti od Karlovca še le proti 4. uri na postajo, skrbelo me je, kaj bom počel do tedaj v nočnem dolgčasu. Pa, prepričal sem se bil, da so včasih za kaj vendar le dobri tudi — ponočni dobrovoljčki in rogovileži. V krčmi, kjer je imel voznik navado ostajati, se je bila zakasnila neka taka družbica iz Fužin, in vkljub poznej uri je še prav čvrsto prigovarjala kozarcem. Tako sem zamogel tudi jaz priti v znotranje gostilniške prostore, sem se nekoliko pregrel in dobil tudi nekoliko okrepčanja za želodec. Kake $^1/_2$ ure trajalo je še to; ko se je pa poslednjič odpeljala družba, in se je tudi krčmar napravil k počitku, odhajal sem tudi jaz počasi na kolodvor, ki je nekoliko vzvišen nad trgom. Postajsko poslopje je precej veliko, močno zidano, za čakajoče potnike je pa vendar le slabo oskrbljeno. Velika prostorna veža je ob enem tudi čakalnica; od kake peči ni nikakega sledu, in za čas burje mora biti za čakajoče potnike ondi jako pustó. Vlak je imel nekoliko zamude, in naveličal sem se bil že sedeti, postajati, ter hoditi gori in doli, preden je naznanil „signal,“ da bliža se vlak, — prav za prav brzovlak. Slišal sem včasih, kako da se po ogerskih železnicah ceno potuje. Jaz za se tega ne morem potrditi; kajti za 7 postaj dolgo progo od Delnic do Reke plačati mi je bilo 2 gld. — Opomniti mi je pa vendar, da je ta plača za vozove II. reda, ker brzovlak ni imel voz III. vrste.

Vožnja od Delnic do bližnje postaje Lokve nima nikakih zanimivosti, in vodi večjidel skozi gosto zarasle jelove gozde. Na postaji Lokve se vidi k desni v dolini ob Luizini cesti v lepi legi farna vas enakega imena, ki šteje nad 14 sto stanovnikov. Kmalu naprej smo prevozili kratek Bukovac-tunel, kateremu je pa zdajci sledil 1337 metrov dolgi tunel Sljeme. Ravno v njegovi sredi je najvišje mesto Karlovec-reške gôrske železnice v višini 836 metrov nad morsko planoto. Ob enem je to mesto tudi vodna meja (Wasserscheide) med Jadranskim in Črnim morjem. — Preko nasledne postanske postaje Vrata smo zavozili kar memo; njej sledil je neposredno 71 *m* dolgi viadukt, pod katerem je vravnan velik sesalen stroj (Pumpwerk), ki po vodovodu preskrbuje vso okolico med Fužinami in Bakrom z dobro pitno vodo, kar je za te suhe brezstudenčne kraje res velika dobrota. Naslednja postaja Fužine in kraj enacega imena ima jako prijetno slikovito lego na Ličkem polji ob Karolinski cesti. Premožni Rečani imajo v tej mični okolici mnogo zalopozidanih letovišč (Villen). Dalje peljaje se prevozili smo ličko gorsko ravnino, zavozili zopet v 861 *m* dolgi Kobiljak-tunel in koj na to dospeli na postajo Lič. V ta kraj, ki se nahaja tudi še na ličkem polji in ob rečici Ličanki, naselilo se je bilo v XV. stoletju 24 rodbin iz Like. Lič ima svojo duhovnijo, šteje okoli tisoč prebivalcev, ki se pečajo po večjem z živinorejo. Skalnati svet teh krajev je tako poljedelstvu le malo ugoden. Od tod naprej jelo se nam je bilo že svitati; — bil je pa za to tudi ravno pravi čas, kajti ko smo po dveh velikih ovinkih, brzo se navzdol

peljaje dospeli na neko mesto, odprl se nam je na desno proti zapadni strani sprelepi razgled v globočino in daljavo, ter na Jadransko morje Prevozivši še tri male tu nele, dospeli smo na postajo Plase. — Na daljni vožnji vgledali smo Jadransko morje, ki se nam je bilo za en čas skrilo, zopet — bi djal — v popolnosti njegove lepote. A to trajalo je le malo, ker smo kmalu na to dospeli na postajo Meja, ki je silno dolgočasen, samoten kraj. Neki nemški govorivši turist djal je, da je ta okolica „trostlose Einsamkeit". Ima pa vendar tudi ta kraj svojo zgodovino, namreč to, da je tu blizu pred leti burja, ki ima po teh krajih baje svoj „glavni stan", prekucnila celi železnični vlak, ter strmoglavila ga v propad. Kakor mi je pravil pozneje neki g. prof. reške mornarske akademije, zaradi varnosti toraj vselej, kadar je huda burja, naložijo več vagonov s težkim kamenjem kot obtežilo (Ballast), ter jih preklenejo vlakom, da ne bi se pripetila zopet kaka taka nesreča, (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Desetletno spanje. 31. maja 1883. se je v Orignyju na Francoskem Marjeti B. prestrašila žandarjev, da jo je 24 ur vila božjast, potem se je pa pogreznila v neko čudno spanje. Od tega časa neprestano spi. Vanjo brizgajo mleko, vino in juho, da se preživi. Vedno leži na hrbtu, oči ima zaprte, obraz bled. Truplo je shujšalo, da jo je le kost in kožo. Lase in nohtovi nič ne rasto. Kakor se kaže, nič ne čuti in nič ne ve, kaj se godi okrog nje. Zdravniki mislijo, da bi zanjo ne bilo nobene druge nevarnosti, ko bi se prebudila, kakor da jej je želodec preveč opešal, da bi ne mogel že navadno hrano redno prebavljati Prvo leto so se ljudje jako zanimali zanjo, sedaj se pa domačinov nobeden ne zmeni, le tujci jo še hodijo občudovat.

Nekaj štatistike. V avstroogerskem cesarstvu je 4 milijone ubožcev. 16 milijonov za delo nesposobnih otrok, starcev in postopačev. 6 milijonov za delo sposobnih otrok, 9 milijonov oženjenih delavcev in dninarjev z manjšo plačo nego 180 gld. 2 milijona delavcev z letno plačo od 180 do 300 gld.

Novice.

Deželni zbor Kranjski.

V drugi seji dne 9. januvarija spominjal se je deželni glavar prav s toplimi besedami ravno umrlega dež. poslanca notranjskih kmetskih občin Jurija Krajgher-ja. Deželni glavar predlaga, da se zabeleži sožalje v sejnem zapisniku. Zbor temu pritrdi. — Posl. Povše in tovariši stavijo nastopni samostalni predlog. Vis. dež. zbor naj sklene; Dež. odboru se naroča, da pri vis. c. kr. vladi izposluje tako izvrševanje gozdnega zakona, da bo do gozdne paše opravičenim živinorejcem osobito na Gorenjskem omogočeno, to pravico tudi res in vspešno izvrševati. Predlog utemeljil bo v prihodnji seji posl. Povše. — Na to odobrita se računska sklepa normalno-šolskega zaklada in učiteljskega pokojninskega zaklada za l. 1893. Proračunu zaklada učiteljskih pokojnin za l. 1894 se pritrdi. Ob enem se učiteljski vdovi Marjeti Junc podaljša za tri leta miloščina 80 gld., istotako Magdaleni Venedig 100 gld., Frančiški Pibernik 50 gld., Magdaleni Kratochwill 100 gld., Julijani Bevk se dovoli za čas študij na pripravnici vzgojnina 26 gld. 66 kr., učitelju Hitiju se dovoli 100 gld., Mateju Prašnikarju 60 gld., učitelju Petru Cebinu se zviša pokojnina od 517 na 600 gld. — Odobri se nadalje računski sklep gledališkega zaklada za l. 1892 in pritrdi proračunu gledališkega zaklada za l. 1894. Dramatičnemu društvu se vrhu že dovoljene podpore za leto 1893. se izredma podpora 1000 gld., v proračun za l. 1894 pa se je mesto dosedanjih letnih 1500 gld. stavila podpora 2000 gld. Ustanovnih zakladov računskim sklepom za l. 1892 in proračunom za l 1894 se pritrdi. Vodstvu Lichtenthurnove sirotišnice v Ljubljani, dovoli se za nakup šolskih učil 25 gld. podpore, za zgradbo novega na 20.000 gld. proračunjenega šolskega poslopja pa 2000 gld. podpore. Posl. Hribar poroča o računskem sklepu deželnokulturnega zaklada za l. 1892 in o proračunu istega zaklada za l. 1894. Dež. predsednik bar. Hein naglaša, da bi dežela morala več storiti za pokončevanje hroščev in za dovolitev brezobrestnih posojil vinorejcem. Posl. Murnik in dr. Papež pojasnita mu vso stvar. — Podobčini Bezuljak pri Cerknici dovoli se za napravo vodovoda 1800 gld. 1000 gld. se je že izplačalo. — Prihodnja seja je danes dne 12. t. m.

— **Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji.** Premeščeni so gg.: Josip Wrus, kapelan na Igu, za mestnega kapelana v Radovljico; na njegovo mesto pride Josip Gruden, doslej kapelan na Bledu; Ivan Zabukovec, kapelan v Metliki, gre v Križevo pri Kostanjevici; Ivan Debelak, kapelan v Št. Lovrencu ob Temenici, gre v Dobrniče; Karol Dornik, kapelan v Sostrem, gre v Dol.

— **»Radogoju«** pristopila sta kot ustanovnika z doneskom po 100 kron gospoda dr. Matija Hudnik, odvetnik v Ljubljani in Jos. Dekleva, posestnik v Postojini.

— **Na občnem zboru** „Ljubljanskega Sokola", ki je bil danes teden, bil je zopet z vzklikom izvoljen za starosto g. Iv. Hribar. Zbor je imenoval tudi dičnega pesnika slovenskega g. Ant. Aškerca častnim članom društva.

— **Tamburaško društvo** se snuje v Dolenjem Logatci.

— † **Jurij Kraigher.** Danes teden, dne 5. januv. t. l. preminol je v Hrašah pri Postojini deželni poslanec in trgovec Jurij Krajgher, star še le 33 let. Pogreba, ki je bil minolo nedeljo udeležil se je tudi okrajni glavar postojinski g. marki Gozani, g. dr. Fran Papež v imenu dež. odbora, g. dr. Ivan Tavčar v imenu „Slov. društva" in obilo prijateljev in znancev pokojnikovih. Vrlemu rodoljubu bodi zemljica lahka!

— **»Narodni Dom«.** Upravni odbor „Narodnega Doma" razpisuje pismeno dražbo za zidarska dela „Narodnega Doma" na dan 31. januvarija t. l. ob 12. uri opoludne v pisarniških prostorih „Slov. Matice". Načrti proračun in pogoji in drugi pripomočki so na vpogled razgrnjeni pri mestnem višjem inženirju g. J. Duffe-ju. Ponudbe je izročiti do napominanega časa društvenemu predsedniku, gosp. Karolu Bleiweis-u vitezu Trsteniškemu.

— **Ljubljanska čitalnica** priredi letos zaradi kratkega predpusta le en sam ples in sicer sijajni Vodnikov ples dne 20. januvarija na starem strelišči.

— **Električno** razsvetljavo nameravajo vender-le vvesti v Ljubljani. Dotični odsek mestnega zbora se baje prav pridno bavi s tem vprašanjem. Pogodba s plinarno poteče 1 julija l 1896 Električna razsvetljava bi se torej morala najpozneje do takrat vvesti.

— **Ljubljanski lekarnarji** so sklenili svoje lekarne v zimskih mesecih novembru, decembru, januvariju, februvariju in marciju odpirati ob 7. uri zjut. in zapirati ob 9. uri zvečer.

— **V Cirknici** so otvoritev okrajnega sodišča in davčnega urada slovesno praznovali. Trg je bil okičen z zastavami, topiči so pokali, v župni cerkvi pa se je služila slovesna božja služba, katere so se udeležili novi uradniki in občinski odbor. Drugi dan to je dne 2. jan., bil je slovesen banket, katerega

se je udeležil tudi g. Fr. Kočevar, dež. sodišču predsednik in g. okr. glavar Delcot.

— **Ustrelil** se je na Treh kraljev dan dopoludne v Spodnji Šiški orožnik tamošnje orožniške postaje Ig. Kovačič, star še le 26 let. Kovačič je bil doma iz Zatičine. Uzrok samomora je baje strah pred kaznijo, ki bi ga bila imela zadeti zaradi nekega službenega pregreška.

— **Britka nesreča** je zadela obče poznano in spoštovano rodbino Žužkovo v Ljubljani. Član te rodbine, c. kr. stavbeni pristav Anton Žužek, dlje časa že bolehen in zadnji čas tudi na duhu ne po vsem normalen, izginil je minoli teden iz Ljubljane, ne da bi bil kedo vedel kam. Tri dni po njegovem odhodu pa je prišlo iz Florence na Laškem poročilo, da se je Žužek ustrelil v železniškem vozu.

— **Poskušen samomor.** Predvčerajšnjim dopoludne ustrelil se je v trafiki v Židovskih ulicah 25letni bolniški sluga Karol Povalej iz Št. Jurija ob južni železnici na Štajarskem. Zadel se pa ni dobro in čuje se, da bo okreval. Uzrok temu činu je baje nesrečna ljubezen

— **V krvi** našli so na novega leta dan umorjenega 83letnega posestnika Jožefa Nemičarja v Kržiščah v krškem okraji. Sumi se, da je njegov 59letni sin ubil očeta

— **Močno opekla** se je dne 3. t. m. 73letna Marija Pavlovič v Planini v logaškem okraji. Zadremala je pri štedilnem ognjišču, kojega vratca so bila odprta in se ji je pri tej priliki vžgala obleka. Prav dvomi se, da bi okrevala.

— **Dvojni roparski umor.** Blizu Verude, kake pol ure od Pulja našli so na morski obali priplavljeno truplo 75letnega trgovca s sadjem Franca Postiča. Na glavi je imel mrtvec več s kamenjem prizadetih ran Bržkone so ga zločinci, ker rane niso bile smrtne, oropali in potem še le vrgli v morje. Denarna listnica z 400 gld. in ura z verižico nista se našli pri njem. Truplo 11letnega Postičevega sina našli so vse razmesarjeno v nekem grmu. Zločincev še nimajo.

— **Irendentarji** so v Trstu prelepili v noči 8. t. m. poštne nabiralnice z nekimi znamkami (vignetami) v italijanskih barvah, Preko vse znamke je natiskana „alabarda“ okoli pa je napis: „Circolo Garibaldi — Trieste“. Zdaj naj pa še kedo trdi, da v Trstu ni iredentarjev.

— **Na zadnji** mesečni živinski semenj dne 8. t. m. prignalo se je 359 konj in volov, 155 krav in 36 telat, vkupe torej 550 glav. Kupčija je bila srednja.

Obsedno stanje na Siciliji.

Nemiri na otoku Siciliji se vedno nadaljujejo. Pri nemirih v Gibelini, o katerih smo že poročali je bilo dvajset oseb mrtvih. V Barrafranci so se kmetje sklicevali z zvonenjem. Liberalni listi trdijo, da je ukazal plat zvona biti župnik, kar pa najbrž ni resnica. Žandarji so prišli in porezali vrvi od zvonov. Župnika so zaprli.

V Marinesi, kraj z 10000 prebivalci, blizu Palerma, hoteli so prebivalci napasti občinski urad. Vojaki so se jim ustavili in začel se je hud boj, v katerem je bilo 30 mrtvih in 15 ranjenih. V Calassini je 100 kmetov napalo županijski urad. Župan in vsi uradniki so pobegnili. V Trapaniji so kmetje prisilili bogatine, da so dali nabiti na sveje hiše plakate, na katerih se bere: „Proč z užitninskim davkom, smrt bogatinom!

Proglasilo se je obsedno stanje in zopet 12000 vojakov odposlalo na Sicilijo. Sedaj je že ondu zbranih nad 40000 vojakov. Vojaški poveljnik je prevzel tudi vso civilno oblast. Vse kazenske stvari sedaj sodijo vojaška sodišča.

Najprvo stvar, ki jo je ukrenil vojaški poveljnik je, da je dal zapreti razne vodje delavskih društev, ker ta društva vodijo vsa gibanja. Mej drugim zaprli so posl. Defelice Giufridda, ki je bil načelnik zveze delavskih društev. Našli so ga, ko je ravno pripravljal neki oklic na kmete in delavce, v katerem jih opominja, da naj še nekaj časa mirujejo, se kažejo oblastvom prijazne, v tem se pa dobro organizujejo za velik skupen upor. Vojaško poveljništvo je proglasilo vsa ta društva za razpuščena. V pisarnah nekaterih teh društev so našli več važnih papirjev ob vsej organizaciji. Iz teh papirjev se tudi posname, da imajo več orožja pripravljenega.

Vlada obeta nekatere reforme, tako se bode preorganizoval užitninski davek, bolje gledalo na delavce v žveplenih rudnikih. S tem pa prebivalstvo še ni zadovoljno. Treba je reformo kmetijskih razmer, da se osnujejo samostojne kmetije. Tega se pa vlada ne upa lotiti, ker bi morala take reforme izvesti po vsej Italiji. Vsi veleposestniki, ki so glavna podpora vlade, bi se jeli upirati. Razmer na Siciliji pa ni kriva le sedanja italijanska vlada, temveč še več stoletna napačna gospodarska sistema. Kakor je razvidno iz nekega oklica, zahtevajo Sicilijanci da se opravi užitnarina na moko, žito, da se strogo preišejo vsi javni uradi na Siciliji, in se k temu preiskovanju morajo povabiti tudi zastopniki delavskih zvez, da se prisilno vpeljejo za žveplene rudnike premerne uredbe zastran dela otrok, mezde in delavskega časa in osnujejo produkcijske zadruge, da se urede razmere mej posestniki in kmeti tako, da bodo poslednji izhajati mogeli, sicer tako, da bode polovica pridelka imel kmet, polovica pa veleposestnik, da se osnujejo kmetijske in obrtne zadruge, katerim se prepusti vse neobdelano občinsko, cerkveno, in državno posestvo, velike grajščine katere imajo neprimerno zemlje, naj se razlaste, tako da dobi vsaki lastnik k večjemu 3% dohodkov od sedanje vrednostih njega posestva, vsa javna dela, bodi se občinska ali pa državna, naj se oddajajo le kmetskim in delavskim zvezam, za delavce naj se določi najdaljši čas, za delo in najnižja plača. Država naj 20 milijonov da, da se bodo s tem izveli ti sklepi. Ti sklepi segajo precej daleč, ako ž njimi bi se pa tudi radikalno odpomoglo bedi. Vladne reforme pa ne bodo dosti pomagale. Sicilijanski poslanci pa sami niso dolgo prav vedeli, za kaj se gre, tako malo poznajo razmere v svoji domovini. Hoteli so še le iti na Sicilijo, da bi poizvedeli za mnenje naroda. Taka nevednost ni čudna, z volilci nimajo nobene zveze. Voljeni so le, ker jih je podpirala vlada. Od 47 sicilijanskih poslancev jih je 42 le po raznih sleparijah prišlo v zbornico.

Ulični nemiri v Pragi.

Dne 9. t. m. bile so v Pragi velike demonstracije proti policiji. Ta dan pokopali so vojaka pešča Matouseka, katerega je v soboto neki policaj smrtno nevarno vsekal s sabljo, če se ni morda sam poškodoval. Matousek je bil znan pretepač. V soboto je razgrajal v neki gostilni, in ga je zatorej policist odpeljal iz gostilne. Pri tem se

je ustavljal in policist je moral rabiti sabljo, ker sicer bi ga razgrajač bil še pobil. V tem ruvanju je bil Matousak smrtno poškodovan. Dne 9. t. m. je bil pogreb nesrečnikov. Tedaj se je zbralo nad 2000 ljudstva, da demonstruje proti policiji.

Pogreb se je vršil še dosti mirno. Semtrtja se je slišal kak klic proti policiji. Po pogrebu se je pa začelo razsajanje. Peli so puntarske pesmi, metali na policijo kamenje, opeko in kose ledu ter upili: „Pobijte jih!“ Policija je z golimi sabljami razganjala ljudij in jedva jih je na jednem kraji razgnala, pa so se jeli drugje zbirati. Slišali so se tudi klici: „Živela republika! Živela socijalna demokracija! Živela anarhija!“ Žvižgali in sikali so, da je bilo groza. Ljudje so se umikali v hiše. Nekega mladega fanta je prijela policija, ali ljudje so ga jej zopet iztrgali. Ko je policija dobila podkrepljenje, je razgrajalce razgnala in tri dela v zapor.

Kondukter — don Juan.

Pred tremi leti je kondukter v službi spremljal brzovlak iz Linca v Solnograd. V kupeji druzega razreda je sedela meščanska rodbina iz Linca, kateri je pripadalo 20letno lepo dekle. Kondukter je bil mej vožnjo s temi ljudmi posebno prijazen, jim je storil to in ono uslugo, da se ni pričakoval kakega darila. Posebno se je zanimal za dekle. Na nekej postaji izstopili so oče, brat in sestra omenjenega dekleta, katero je nadaljevalo vožnjo. Kondukter je začel ž njo prijazen pogovor, pripovedoval jej razne stvari, povabil jo, da se presede v kupej prvega razreda, ki je ravno prazen, da se bode ugodneje vozila. Tukaj je kondukter bil še prijaznejše ž njo.

Drugo leto pride deklica v čuden položaj, da je morala iskati očeta otroku svojemu, o katerem je pač vedela, kašnega stanu je, ali ne, kako mu je ime. Spominjala se je pač, kakšen da je, pa tudi očetu, sestri in bratu je prijazen kondukter bil še v spominu. V Linci, kjer so stanovali, so hodili slednji dan na kolodvor gledat, ko prihajajo razni vlaki, da bi ga videli.

Dolgo so ga iskali zastonj. Nekega dne ga le zagledajo, ko je šel v kolodvorsko restavracijo. Res ga najdejo. Pri nekem kondukterji so najprej izvedeli, kdo da je, da je oženjen in da ima že pet otrok. Oče je stopil k njemu, pogovor napeljal na prijetno lansko potovanje. Kondukter se je res spominjal tega prijetnega potovanja. Na to mu je oče razodel, kako je ona stvar. On je obljubil, da bode že storil svojo dolžnost.

Besede pa ni držal in nobenega pisma ni bilo od njega. Tožili so ga toraj. Pri prvem sodišču je bil obsojen, da mora za otroka skrbeti, da si je on tajil in se skliceval, da so ga najbrž zamenjali s kakim drugim kondukterjem. Višje sodišče je razsodilo, da se mu dá prisega. Kondukter je prisegel, da on ni oče dotičnemu otroku, in dekle je propalo s svojo tožbo.

Stvar pa s tem ni bila končana. Kondukterju je umrla žena in on se sedaj obrne do omenjenega dekleta in je snubil v pismu, o katerem ja malo ves gori omenjeni dogodek priznal. Dekliško srce pa sedaj ni našlo veselja nad to ponudbo. Ljubezen se je bila ohladila in tudi ni imelo veselja kar postati mati peterim otrokom. Na očetov svet je pa kazenskemu sodišču ovadilo ljubeznjivega kondukterja zaradi krive prisege. Dunajsko deželno sodišče ga je te dni obsodilo v štirimesečno ječo.

— **Nesreča na Velikem Zvoniku.** Božične praznike so trije dunajski hribolazci hoteli zlesti na vrh Velikega Zvonika, če tudi so jih odgovarjali zaradi neugodnega vremena in tudi ob praznikih jih ni hotel nikdo spremljati na goro. Odrinili so jo zatorej sami. Visoko v gori se je pod njimi udrl plaz snega in jih odnesel glokoko čez pečine, kjer so bili menda kmalu mrtvi. Ljudje so le s težavo našli njih trupla in jih spravili v nižavo.

— **Nesreča na morju.** Dne 30. m m. je v Londonu se potopila velika ladija z vsem moštvom.

— **Nesreča** pri povratku s cesarskega lova. Dne 4. t. m. se je cesar z mnogimi gosti povrnil z lova na Štajarskem. Na Dunaju je jednemu konju cesarske kočije spodletelo in je padel, ter si zlomil nogo. Ta dogodek je privabil več gledalcev. Dvorni živinozdravnik je moral konja na mestu usmrtiti. Cesar se je peljal na dvor potem vkupe v vozu z nadvojvodo Franc Salvatorjem.

— **Visoka starost,** V Mariboru je na Silvestra dan umrla gostija Marija Gutmacher v 100. letu.

— **Mrliča našel.** Dne 30 m m. je blizu Laškega na Štajarskem našel železniški čuvaj Anton Brasi v Savinji mrtvo truplo neke ženske. Ker ni na truplu sledov nobene sile, se sodi, da se je sama umorila.

— **Na vojaka** na straži pri smodniškem magacinu v Celji je pred nekaterim dnevi nekdo streljal in ga nekoliko obstrelil. Sodijo, da je to storil neki konjaški pomočnik, katerega so že zaprli.

— **Stekla mačka.** Na Dunaji je te dni neka stekla mačka vgriznila štiri ljudij, jednega psa in jednega petelina. Mačko so ubili in konštatovali steklino. Ugrizene ljudij poslali so v bolnico.

— **Novoletno darilo.** V Oseku je neka mesarica na Novega leta dan porodila tri deklice, ki so vse zdrave.

— **Dva delavca** inženerja otepla. Na dunajskem kolodvoru severne železnice so zaradi pomanjkanje dela odpustili deset delavcev. To je dva odpuščena delavca tako razjarilo, da sta začela s pestmi obdelavati nadinženerja Reicherja. Oba so zaprli.

— **Poskušen umor in samomor.** V Lerchenfeldu na Češkem je 19 leteni tovarniški delavec Jože Trübenbach imel že dve leti znanje s tovarniško delavko Ano Fürtich. Tej ljubezni so se ustavljali dekletovi stariši, ker je fant znan po svoji lahkomišljenosti. Ana Fürtich je vsled tega jela proti svojemu ljubljencu hladneja postajati. Ta je pa dne 3. t. m. jo počakal pred tovarno in ustrelil nanjo z revolverjem. Ker je ni zadel, je skočil za njo, jo še jedenkrat ustrelil v prsi in jo jako težko poškodoval. Dekle se je zgrudilo na tla. Morilec je sedaj sam sebe ustrelil v sence in se tudi na tla zgrudil. Nobeden ni mrtev, oba so spravili v bolnico. On menda se ozdravi, ona pa najbrž ne.

— **Dve socijalistki** bili sta te dni obsojeni jedna na štiri mesece ječe, druga na tri tedne zapora pred dunajskim deželnim sodiščem. Prva Karolina Glas, 20letna šivilja, je bila zatožena razžaljenja članov cesarske rodbine, druga 17letna tovarniška delavka pa razžaljenja parlamenta in policije. Obso-

jenki ste govorili na raznih delavskih shodih, kjer so razpravljale o občni volilni pravici, in v teh govorih je policija našla kaznjivo dejanje.

— **Dvakrat oženjen.** Pred dunajskim deželnim sodiščem je bila te dni zanimiva kazenska obravnava proti nekemu tiskarju, ki se je leta 1880. oženil v Lizboni, in ko je njegova prva žena Walter v Belemgradu še živela. Zatoženec je oporekal, da bi se z Walter bil kdaj veljavno poročil. Bil je leta 1866. v službi v državni tiskarni v Belemgradu in je tedaj res se nekaj seznanil s hčerjo tiskarskega faktorja, ki je bil njegov gospodar. Ko so zvedeli za to znanje, so ga silili, da jo vzame. On se je branil, ker mu ni ugajala. Nekega dne so ga zvabili v srbsko cerkev, kjer se je moral dati poročiti, ker sicer so mu pretili, da ga ubijejo. Pop ju je poročil, ali njega še vprašal ni, če jo vzame. Žena je bila nestrpljiva. Petkrat je ušel od nje, jedenkrat v Petersburg. Prosil je za ločitev, ali vsi odvetniki in sodnije so rekli, da ni mogoče, ker zakon njegov še veljaven ni. Zato si je pa preskrbel spričevalo samskega stanu in se oženil v Lizboni. Zatoženec je pripovedoval, da jih v Srbiji več tako po sili poroče. Če se mož in žena potem razumeta, vse na tihem ostane in se nikdo ne briga, velja li zakon ali ne. Pri obravnavi se je prečital mrtvaški list, iz katerega se razvidi, da je pred tremi leti zatoženčeva prva žena umrla. Zatoženec je na to izjavil, da je to največje veselje njegovo na svetu. Obravnava se je preložila, ker mora še poprej civilno sodišče odločiti, je li prvi zakon bil veljaven.

— **Ponesrečeni turisti.** Na Novega leta je hotelo 9 italijanskih turistov slaviti na 4600 metrov visoki Punto Griffi na Monte Rosi. Na potu jih je zalotil vihar. Le štirje so srečno prišli do Margaretine koče, drugi so obtičali v snegu. Ko so se prvi turisti nekoliko opočili, šli so iskat tovariše in jednega že našli mrtvega v snegu, štiri hudo prezeble, od katerih dva najbrž ne okrevata.

— **Roparji na Kitajskem.** Ko se je kitajski cesar peljal s svojega letovišča v Peking, so roparji napali vozove njegovega spremstva in več dragocenih stvarij odnesli ter več dvornih oseb s silo odpeljali s seboj.

— **Poskušen samoumor.** V Temešvaru si je štiridesetletni stotnik Klapetek prerezal vrat z britvijo. Kaj je povod poskušenemu samomoru se ne ve, ker se je baš nameraval poročiti s 17letno meščansko deklico. Poškodoval se je nevarno in ni gotovo, da bi še ozdravel.

— **Pri dvornem** koncertu umrl. Na novega leta je pri dvornem koncertu v Monakovem zadel mrtvoud barona Friderika Truchsess-Wetzhausena, bivšega bavarskega poslanika v Peterburgu. Bil je takoj mrtev.

— **Princ — duhovnik.** Saksonski princ Maks misli postati duhovnik, in mu je dne 27. decembra škof bichstädski baron Leonrad podelil nižje redove. Princ je brat nadvojvodinje Marije Josepine.

— **Dinamitni atentat.** Na sv. Silvestra je na okno delavskega paznika Vazilija Bobolescu v Oravicu pri Temešvaru položil dinamitno bombo. Bomba se je razletela, odtrgala kos stene, razdrobila hišno opravo, da celo okna v sosednih hišah so popokale. Rodovina je bila slučajno odšla v neko stransko sobo, sicer bi gotovo bili vsi mrtvi. Več sumljivih oseb so zaprli.

— **Varnost v Dobrovniku.** V Dobrovniku so kar na cesti malopridneži napali nekega kavarnarja, ki je imel več denarja pri sebi. Osuvali so ga z noži in mu vzeli ves denar, potem pa ušli, ne da bi bila policija kaj slutila.

— **Blagoslovljena komisija.** Nedavno so imeli prodajati neko kmetsko posestvo v Brdovici na Hrvaškem. Sodnijska komisija je res prišla v Brdovec in hotela na dvorišče dotičnega kmeta, da ondu svoj posel opravi. Kmetova žena je pa gospode pozdravila z metlo, katero je poprej pomočila v gnojnico. Mahala je z metlo, da je po vsej komisiji gnojnica letela in govorila: „Blagoslovljena bodi komisija, notri pa ne pridete!“ Komisija je res odšla ali sodnija je kmetico zaradi tega pozneje obsodila v trimesečni zapor.

— **Požar** v premogovniku „Edinost“ v Mostu je bil minoli teden nastal požar. Pogorelo je v jami razno lesovje, ki je držalo prst. Jama se je vsled tega pogreznila in več poslopij je vsled tega dobilo močno razpoko. Jedno poslopje je pa pogorelo, ker jo je ogenj dosegel. Delo v jami je za več mesecev ustavljeno, ker se v jami, v kateri je gorelo, ne da nič popraviti, temveč bode treba delati novo jamo.

— **Mornarske škarje.** Da zavarujejo oklopnice proti torpedom, začeli so jih obdajati z nekimi železnimi mrežami. S tem so pa torpede zgubile mnogo svojega pomena. Nekdo je pa sedaj izumil posebne škarje, s katerim se dado hitro razstriči take mreže. Pri avstrijski mornarici se že uvedejo take škarje. Vsaka torpedovka jih bode imela, da bode mogla večjim vojnim ladijam do živega.

— **Narodna** jednakopravnost v Rusiji. Znano je, da posebni zakoni v Rusiji prepovedujejo rabo poljščine na javnih krajih. Zadnje dni še v Čenstohovu pet gimnazijcev kaznovali z deveturnim zaporom in jih potem še iztirali iz vseh gimnazij v Rusiji, ker so na ulici mej seboj poljski govorili.

— **Štrajkujoči godci.** Že zadnjič smo bili omenili, da je 64 godcev češkega narodnega gledališča začelo štrajkati, ker jim ne povišajo plače. Sedem se jih je pobotalo, drugi pa nadaljujejo štrajk. Gledališki konzorcij jih je pa odpustil iz službe in službe razpisal.

— **Gimnazist napadovalec.** V Vlaškem Mezeriči je prišel k župniku nek mlad človek, ter zahteval denarja za celo tajno društvo. Župnik, močen mož, je napadovalca prijel in ga trdo držal, dokler niso prišli ljudje in napadovalca izročili oblastvu. Pokazalo se je, napadovalec opavski šestošolec Eljaš iz Moravske Opave. pri njem so našli nabasan revolver in ostro brušen lovski nož.

— **Novi župan v Čikagu.** Županom v Chikagu, kjer je bil prejšnji umorjen, je voljen John P. Hopkins. Nov župan je še le 34 let star, in pred dvanajstimi leti je bil priprost delavec v delavnicah tvrdke Pulman Car Companyi. Potem je postal blagajnik pri omenjeni družbi, pred malo leti je pa začel lastno trgovino, ki dobro uspeva in je sedaj že bogat mož.

— **Žensko so obesili.** Dne 24. m. m. obesili so v Belovaru na Hrvatskem kmetico Draginjo Nervo, ki je otrovala svojega moža.

— **796 oseb** so lansko leto iztirali iz Avstrije največ raznih tujih hudodelcev.

— **Pogorela** je v Carigradu mestna bolnišnica. K sreči so odnesli bolnike v laško bolnišnico.

— **Trinajst otrok** je utonilo. Na otoku Walcheru se je pripetila velika nesreča. Trinajst otrok se je drsalo po ledu, led se je udrl in vseh trinajst se je pogreznilo v morje.

— **Plinova eksplozija.** V Budimpeštu je počila podzemeljska plinova cev in je vsled tega plin prišel v več hiš. Odvetnik Josip Sugar je prišel zvečer s svojo ženo in hčerjo domov in hotel napraviti luč, ali nakrat se je vžgal v sobi nabrani plin in močno počilo ter užgala se je hišna oprava. Vse tri osebe so močno poškodovane, poleg tega se pa še tri druge osebe nezavestne prepeljali v bolnico.

— **Zaljubljenca** sta se zastrupila. V Brnu se je 20 letni tehnik zaljubil v lepo devetnajstletno hišino. Mlada zaljubljenca sta sklenila se usmrtiti, ker so stariši njegovi tej ljubezni se upirali. Peljala sta se na Dunaj, kjer sta se zastrupila v nekem hotelu. K sreči so o pravem času poslali še po zdravnika, ki jima je dal protizdravila in odnesli so ju

v bolnico. Da bi dekle ozdravelo, baje ni mnogo upanja, njega bodo pa že oteli.

— **Jedini ostal.** V Quenstovn je na Novega leta dan prišel pomorščak Evans, ki je jedini od 24 mornarjev, ki se je rešil, ko se je potopila ladija „Jason.“ Odšel je osodi svojih tovarišev, ker ga je val vrgel na suho. Prehladil se je pa močno v mrzli morski vodi.

— **Vreme.** V začetku letošnjega leta je bil nenavaden hlad po vsej Evropi. Sneg je pokril ne le srednjeevropske dežele, temveč tudi Anglijo, in Italijo do njenega južnega konca in celo severno Afriko. Tak mraz je jako redek, kakor je bil letos. Po Jadranskem morju so bili silni viharji. Najhujše je bilo dne 3. t. m. Ta dan bi bil imel bi i v Rimu velik shod, na katerem bi bili demonstratovali proti Franciji, ker je sodišče v Angelèmu bilo oprostilo Francoze, kateri so bili napali in pobili več italijanskih delavcev. Oblastva v Rimu so že bila v skrbeh, ker ljudje bi bili utegnili napasti francosko veleposlaništvo. Ker je pa ta dan bil mraz, je pa vsa demonstracija izostala gotovo v veliko veselje rimske policije. V Trstu je dne 3. t m. burja vrgla na tla kacih 10 ljudij in jih nevarno poškodovala. Nekatere so morali kar nesti v bolnico. Iz raznih krajev se poroča, da so ljudje zmrznili. Brzojavne zveze so bile v več krajih potrgane, in zlasti v Rimu niso nekaj časa imeli nobene zveze s Sicilijo. Po Italiji in pa po Ogerskem je bil na nekaterih železnicah promet popolnoma ustavljen. Pa tudi v Nemčiji so vlaki jako neredno prihajali. Ker v nekaterih krajih ni bilo dosti snega, ali ga je sneg odnesel, je ta mraz napravil mnogo škode na poljih.

— **Tatvina** na pošti na Dunaji. Iz miznice na pošti na Dunaji je dne 4. t m. nekdo ukradel 3603 gld., ko so uradniki bili odšli h kosilu in je blagajnik bil pozabil iz miznice potegniti ključ. Sodi se, da je kdo ukral, ki je dobro poznal vse razmere na pošti.

— **Nesreča** v premogovniku. V premogovniku v Gelsenkirchenu so se bili vžgali plini in so vsled tega trije delavci mrtvi, 4 pa težko poškodovani.

— **Četverni umor.** V Veliki Skalici pri Kraljevem Gradci na Češkem, so bili minoli teden neko noč trgovec Lövy, njegova žena in hčeri umorjeni in oropani. Tretja hči je bila le omamljena. Ona je roparje poznala in so jednega takoj prijeli in zaprli.

— **Cekini v želodcu.** Skoro neverjetno je, kake neumnosti store v svoji prevzetnosti mladi ljudje. V Monakovem je na Silvestrov večer tam bivajoč Grk za šalo požrl drug za drugim dvanajst cekinov po 20 mark. Vsled tega je pa nevarno zbolel in je malo upanja, da bi ozdravil.

— **Tri prste mu je odtrgalo.** V Pragi se je igral 10 letni deček Vaclav Sykoro s patrono nabasano s smodnikom. Patrona se je razpočila in mu odtrgala tri prste.

— **Na ledu ponesrečil.** Dne 27. m. m. so v Orlu v Rusiji bile zimske vaje. General Dolonkanov in več vojakov je bilo na ledu, ki se je udrl. General se je rešil, ali se je vendar tako prehladil, da težko ozdravi.

— **Prva plesalka** ruskega carskega gledališča gospodičina Mihlatrilova se je v Peterburgu zastrupila v pričo gostov, katere je povabila.

— **Umor.** Bogatega grajščaka Luigi Dettorija iz Sessionija na Laškem so napali roparji ko je jezdil na sprehod. Oropali so ga in mu glavo odrezali.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 30. decem. 1893. Pšenica gld. 8·50 kr. rž gld. 6·50 kr., ječmen gld. 6·50 kr., oves gld. 7 50 kr., ajda gld. 8·50 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5·80 kr., leča gld. 14·— kr., grah gld. 13·— kr., fižol gld. 9·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Lincu dne 7. januvarija t. l.: 8, 44, 79, 55, 84.
V Trstu dne 5. januvarija t. l.: 33, 3, 35, 30, 62.
V Pragi dne 10. januvarija t. l.: 1, 56, 26, 4, 69.

Marijaceljske kapljice za želodec.

izgotovljene v lekarni k „angelu varhu“

C. BRADY-a v Kromerižu (Moravsko)

so staro, zanesljivo in znano zdravilo ter so budilno in krepilno sredstvo za želodec in prebavilna dela. (3—5)

Samo prave so z zraven stoječo varstveno znamko in podpisom.

Cena: 1 steklenice 40 kr. dvojne steklenice 70 kr.

Vsebina je naznanjena.

Marijaceljske kapljice za želodec prodajajo se prave: **v Ljubljani:** lek. Piccoli in lek. Svoboda; **v Postojni:** lek. Fr. Beccarich; **v Škofji Loki:** lek. Karl Fabiani; **v Radovljici:** lek. Alex. Roblek; **v Novemmestu:** lek. Dom Rizzoli in lek. Bergmann; **v Kamniku:** lek. J. Močnik; **v Črnomlju:** lek. J. Blažek.

Neogibno potrebno je za vsako družino

Kathreiner-jeva

Kneipp-ova sladna kava

z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava** in **redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (5—3)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.

Ponaredeb se naj varuje.

Dobi se povsod. **½ kile 25 kr.**

Razpis volitve

za trgovinsko in obrtno zbornico v Ljubljani.

Podpisana volilna komisija daje volilcem trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani na znanje, da se bode pred volilno komisijo vršila volitev ali z usmnim glasovanjem ali z osebnim oddajanjem napisanih glasovnic **31. januvarija 1894.** od devetih dopoludne do šestih popoludne v magistratni dvorani v Ljubljani. Ob 6. uri popoludne se bode to glasovanje tudi končalo

Ako se volitev vrši z dopošiljanjem od volilcev podpisanih glasovnic, morajo napisane in podpisane glasovnice z izkazuicami dospeti k obrtnemu oblastvu prve stopinje (na deželi k ces kralj. okrajnemu glavarstvu, v glavnem mestu Ljubljani pa k mestnemu

magistratu) **tistega kraja, kjer je podjetje,** zadnji čas **do 29. januvarija 1894. l.**

Volilna komisija opozoruje, da se od volilcev naravnost volilni komisiji poslane glasovnice ne bodo sprejemale.

Glasoštetje bode volilna komisija 31. januvarija 1894. l. začela. Na mej glasoštetjem dospele glasovnice se ozira samo tedej, ako so bile pravočasno oddane pri obrtnem oblastvu.

Volitev se vrši javno. Volilcu se daje, kakor je že zgoraj omenjeno, na izvoljo, da voli ali

a) ustno

b) da svoje može na glasovnici napisane sam poda volilni komisiji, ali

c) da s svojim imenom podpisano glasovnico, priloživši jej izkaznico, odda obrtnemu oblastvu I. stopinje, katero obe pošlje volilni komisiji.

Glasovnice se smejo odprte ali zaprte oddajati ali dopošiljati. Na zaprtih glasovnicah mora biti zunaj zapisano ime volilčevo.

Tisti volici, kateri volijo tako, da dopošiljajo napisane in podpisane glasovnice, morajo svoje glasovnice z izkaznicami vred v določenem roku oddati ali doposlati obrtnemu oblastvu I. stopinje tistega kraja, kjer je podjetje. Take glasovnice z izkaznicami vred se smejo dopošiljati po c. kr. pošti, po c. kr. davčnih uradih, ali po občinskih uradih, ali po posebnih pôslih.

Po preteku določenega roka obrtnemu oblastvu dospele glasovnice se ne smejo nič več sprejemati.

Zgoraj navedene tiskovine (izkaznice, glasovnice, razpis volitve), kakor tudi vse uloge volilcev pošiljajo se volilni komisiji po pošti poštarine prosto, ako imajo na adresi pristavek: „V volitvenih zadevah trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani“.

Volilci trgovskega odseka in sicer: volilci I. in II. volilnega razreda dobe rudeče glasovnice in volijo skupaj 3 člane.

Volilci III. volilnega razreda trgovinskega odseka dobe višnjeve glasovnice in volijo 2 člana.

Volilci I volilnega razreda obrtnega odseka dobe zelene glasovnice in volijo 1 člana.

Volilci II. volilnega razreda obrtnega odseka dobe bele glasovnice in volijo 6 članov.

Volilci III. volilnega razeda obrtnega odseka dobe rumene glasovnice in volijo 1 člana.

Vsaka volilna kategorija (volilni razred) voli sama zasé njej pripadajoče število pravih članov. Opozoruje se pa tu posebno, da morajo volilci vsake kategorije ali vsacega razreda **svoje zastopnike le iz onega razreda voliti, v kateri imajo sami pravico voliti.**

Daljni poduk je v razpisu volitve, kateri se vsacemu volilcu dostavi.

V Ljubljani, dne 8. januvarija 1894.

C. kr. volilna komisija za trgovsko in obrtno zbornico v Ljubljani.

pl. Rüling m. p.

Wilhelmov

(4—5)

antiartristični in antireumatični

Kričistilni čaj

od

Franc Wilhelm-a

lekarja

v Neunkirchenu na Spodnje Avstrijskem

dobiva se v vseh lekarnah,

v Ljubljani: pri U. pl. Trnkoczy in Wilh. Mayr,

v zabojih po 1 gld. av. velj.

Odgovorni urednik: Avgust Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.